

znana? Ako hočete li takoj zahtevati uradna poročila Vam podrejenih uradov? 2. Hočete li vsaj v proračun za leto 1923-24 postaviti za ta varnostna dela potrebne kredite? Prosim pisemni odgovor!

Vsem krajevnim odborom SLS! Te dni smo razposlali vsem krajevnim organizacijam SLS okrožnico glede volitev novih zaupnikov SLS. Prosimo, da krajevni odbori volitev novih zaupnikov izvedejo natančno po navodilih okrožnice ter nam vsaj do 25. avgusta sporočijo imena in natančne naslove novoizvoljenih zaupnikov. — Tajništvo SLS v Mariboru.

Krajni šolski sveti in šolska vodstva, pozor! V začetku šolskega leta bo treba naročiti razne tiskovine in tudi šolske potrebščine, kakor: šolske knjige, zvezke, svinčnike in drugo. Ako hočete kupiti poceni, potem naročite vse te reči v Cirilovi tiskarni v Mariboru. Tam ne kupite samo ceneje, kakor drugod, ampak Cirilova tiskarna vam da pri večjih skupnih naročilih na šolske potrebščine tudi več odstotkov popusta v prid revnim učencem, ki si pri sedajni draginji ne morejo kupiti potrebnih reči.

Kje najboljše kupite šolske potrebščine? Začetek šolskega leta se bliža. Treba bo zopet kupiti za sinove in hčerke razne šolske potrebščine, kakor: šolske knjige, risalne bloke, beležnice, svinčnike, peresa, radirke, ravnila, šestila in še mnogo drugih reči. In vse to stane veliko, zelo veliko. Starši in učenci morajo pri sedajni velikanski draginji gledati na vsak vinar; zato bodo kupili vse šolske potrebščine tam, kjer bodo sorazmerno najcenejše. Lansko leto je bila v Mariboru najcenejša Tiskarna sv. Cirila. To je vsak priznal, kdor je tam kaj kupil. Šolske knjige so bile tam za 10% bolj po ceni kakor drugod, in isto je veljalo tudi za druge predmete. Zato pa je bila trgovina Cirilove tiskarne naravnost oblegana in tako polna, da večkrat niti noter nisi mogel. Trgovino Cirilove tiskarne pa je priporočalo tudi to, da je pri večjih skupnih naročilih dajala 5—10% popusta v prid revnim učencem. Ker bo Cirilova tiskarna gotovo tudi prihodnje šolsko leto poceni prodajala vse šolske potrebščine, zato jo staršem in učencem najtopljeje priporočamo. Kdor hoče kupiti dobro in poceni, naj gre v Cirilovo tiskarno.

Tiskovine za sezname obvezancev za kuluk, kakor jih zahtevajo predpisi založi naša stranka na željo županov in odbornikov ptujškega okraja. Gotovo bodo dobrodošle tiskovine tudi vsem drugim občinam v drugih okrajih, ker olajšajo županom in odbornikom delo, ki ga državna uprava nalaga občinam.

Mariborske novice. Iz raznih krajev Slov. Štajerske so nam došla poročila, kako je ravno med deževjem in nevihto padala v soboto toča, ki je povzročila zelo veliko škodo. V Mariboru in okolici je vladala v četrtek, petek in soboto do proti večeru neznosna vročina, ki je napadla tudi sicer vodobežne in starejše Mariborčane v kalno Dravo. V soboto zvečer pa je ohladil rahel dež mesto in okolico. Sobotni dež je mnogo koristil. Vojaška oblast še vedno kliče na orožne vaje železnice, ki so štrajkali 24 ur, a že davno zopet redno delajo in vozijo. Vpoklicali so tudi več mrtvih in tudi take, ki so že davno v pokoj in so nad 80 let stari. — Celi vpoklic je res nekaj za smeh ter kratek čas. Mariborska prostovoljna požarna bramba je imela minulo nedeljo v kasarni kralja Petra veliko veselico, ki je bila posebej od strani Nemcev zelo dobro obiskana. Poprejšnjo gostilno «Maribor» na Grajskem trgu so menda orjunci, ker tamkaj je njihovo glavno zbirališče, prekrstili v hotel «Kosovo», ki nosi ta blaženi naslov tudi v cirilici. No, tudi Maribor hoče Orjuna in begunci iz juga s časom balkanizirati. Znani samostojnež, nekdanji štajercijanec in sedaj tajnik rajne narodno-socialistične stranke g. Konrad S—c—h—nuderl je odprl gostilno v Frankopanovi ulici. Mogoče se mu bo oštarija bolj obnesla kot pa njegova dosedaj še vedno zavožena protiljudska politika. Gospod Konrad Schnuderl bo, če že ni, dal slovo politiki — hvala Bogu! Na praznik Marijinega vnebovzetja je bila na slovesen način otvorjena obrtna razstava. Razstava bo ostala odprta od 15. do 26. avgusta in bo tudi za obiskovalce iz dežele v vsakem oziru zelo podučljiva. To res veliko in zanimivo razstavo podeželanom prav toplo priporočamo. V Mariboru v Alojziji cerkvi so se vršile minuli teden duhovne vaje za duhovnike. Teh vaj se je udeležilo zelo veliko duhovščine iz cele škofovine in sam p. n. g. novi škof dr. Karlin. Mariborski trg je glede zelenjave, krompirja in čebule takorekoč prenapoljen. Kmetje se pritožujejo, da je krompir letos na mariborskem trgu tako po ceni, da se ne splačajo niti pridelovalni stroški.

Toča v Št. Ilju v Slov. gor. Ravno na postaji v Št. Ilju v Slov. gor. je padala v soboto proti večeru med deževno nevihto zelo debela toča. Ali je napravila toča tudi po šentiljskih vinogradih in poljih kako večjo škodo, še nimamo natančnih poročil.

Novice od Sv. Ruperta v Slov. gor. Neznani tatovi in uzmoviči so udrli minuli teden v Zavrhu v vilo g. šentlenarškega notarja Stupice in v hišo gospe Slavič v Št. Lenartu. Odnegli, oziroma odpeljali so vso sobno in kuhinjsko opremo. O uzmovičih še nimajo prave sledi. — Javnosti je že davno znano, da smo si Ruperčani nabavili nove zvonove, ki lepo ubrano pojejo in so nam v veliko veselje ter ponos. Vsak faran je daroval po svoji možnosti, le edina Gočova bi rada delala tozadevno izjemo, izvzemši par za prispevke za nove zvonove navdušenih hiš. Gočovčani, seve zopet samo nekateri, se izgovarjajo, da bodo rajši sprepevali za trojiške kot pa za ruderške zvonove. — Nadalje kradejo Gočovčanom čast tudi orjunci, ki jih je vse skupaj za eno malo bežanje. Pretekli teden se je ta orjunska organizacija izpozabila tako daleč, da je prebatnila celo moža njihovega mišljenja. Nadevali so mu batin v tako obil-

ni meri, da je moral iskati pomoč pri zdravniku. Orjunce pa sta spremljala v Št. Lenart dva orožnika v senci bajonetov in orjunski pretepači so molili na železni molek.

Od Sv. Boltenka v Slov. gor. nam poročajo, da je v Nadbišecu umrl dne 30. julija posestnik Anton Ploj v 84 letu svoje starosti previden s svetimi zakramenti. — Dragemu možu blag spomin, njegovim pa naše sožalje.

Toča v Hlaponcih in na Polenšaku pri Ptuj. Med precej močno nevihto minulo soboto tako bolj na večer je debelo točno neurje zelo občutno obiskalo Polenšak in Hlaponce. Toča je pobila najmanj dve tretjini ajde. Zalostno pri tem je dejstvo, da so si Hlapončani in Polenšani za letošnjo setev ajde kupili seme in letos so zopet ob njega. Poleg malodane čisto k tlom zbite ajde je toča razcefrala koruzo in še to malo sadja, kar smo ga imeli, strosila in zbila z dreves. Škoda povzročena po toči je v zgoraj omenjenih krajih velika in prosimo g. poslanca in takorekoč rojaka Vesenjaka, da bi nam izposloval na višjem mestu vsaj odpis davkov, če že ne vladne denarne pomoči. Na denarno pomoč nimamo upanja, ker Beograd skrbi le za svoje južne brate, a točina škoda po slovenskih krajih mu je že davno deveta briga.

Častimo spomin v svetovni vojni padlih! Zabovci. Ne bilo bi lepo, ako bi krasil zraven kapele, ki bode v nedeljo na tako slovesen način blagoslovljena tudi na primernem prostoru v naši vasi spomenik v spomin na naših 16 mož in mladeničev, ki so morali darovati svoja mlada življenja na bojnih poljanah v zadnji svetovni vojni? Hvaležni nam bodo za ta čin ne samo oni padli, temveč tudi naši poznejši rodovi bodo spoštovali te vojne žrtve. Posnemajmo vsaj v tem oziru naprednejše žrtve.

Ovaduštvo orožje svobodomiseltva napram katoliškim organizacijam. Kakor smo že poročali, je bil orlovski dan v Šoštanjju dne 22. m. m. velikanska manifestacija katoliške misli in prepričanja. Kaj podobnega Šoštanj sploh ne pomeni. Staro in mlado je teknovalo med seboj, da dostojno in jasno izrazi, kako misli in v kateri tabor spada. Le mala peščica Šoštanjčanov se tega slavlja ni udeležila. Naša zmaga je bila popolna. Naslednji dan pa dobi šoštanjski župan g. M. Marinček dopisnico brez podpisa s sledečo žaljivo vsebino: «Srbski s . . . ji in županu mesta Šoštanj. To ni jurist, ampak fašist. Videli ste in občutili še boste našo roko. Vi kot zakleti Srb in Sokol nas ne boste mučili. Sami, le mi sami si homo odstranili srbsko verigo, se rešili suznosti. In ti, zagrizenec, zakleti Srb boš trpel še v grobu, poprej pa na zemlji našega naroda». Da doseže ta dopisnica sploh svoj namen, to je, da krade ogled našim organizacijam, je bila priobčena v «Jutru» od 28. t. m. s potrebnim komentarjem in s tiho željo, da jo po natisnevo srbski časopisi. Tako so hoteli zlobno dejanje podkrediti našim organizacijam, predvsem seveda Orlu, ki ga že vidijo od oblasti razpuščenega. Ali vas ni sram, klevetniki, da se poslužujete tako propadlih sredstev, da bi odeli naši tako sijajno uspeli manifestaciji plašč sramote. A ta plašč je vrgel na vas same črno senco najnikotnejše propalosti, Iskali ste na naši prireditvi madežev in ker jih niste našli, pa ste si jih podlo izmislili, — a vedite, da ste se s tem sami pogreznili v blato ostudnosti. Naše ljudstvo pa je le še bolj utrjeno v prepričanju, da ste vi strup za mladino. Zato vam pa obrača hrbet. Tako se delajo politične afe-re, tako se seje mržnja in se dela proti sporazumu s srbskim narodom in to od ljudi, ki se smatrajo za edine varuhe države. Ali je potem čudno, da še danes živimo v neurejenih državnih razmerah.

Novi zvonovi v Šmartnu pri Slovenjgradu. Dve nedelji zaporedoma, 29. julija in 5. avgusta se je vršila pri nas izredna slavnost — blagoslovitev novih zvonov. Naši dobri farani iz Golavebuke so preskrbeli za podružnico sv. Tomaža okoli 500 kg težek bronast zvon. Velikanske so bile predpriprave za to slavnost: 17 visokih mlajev, štirje krasni slavoloki so mimoidočim oznanjali, da se bo vršilo v Tomažki vasi nekaj posebnega. Ob 9. uri zjutraj se je zbralo okoli zvonca na kolodvoru veliko ljudi, na kar se je vršil veličastni sprevod. Na čelu so korakali Orli, za njimi deški naraščaj, moški, za njimi Orlice v kroju in okoli 50 belo oblečenih deklic. Ob zvokih trbonjske godbe in neprestanega streljanja iz topičev se je pomikal sprevod k sv. Tomažu. Pri vsakem slavoloku pa je po ena deklica pozdravila tako zaželjen zvon. Nato je domači gospod dekan č. g. J. Lenart blagoslovil zvon, ki se je pri procesiji že oglašal iz lin. Pevaj dolgo, ti tako zaželjeni zvon v čast božjo in pa v veselje vsem dobrotnikom, ki so za tebe toliko žrtvovali. Dne 5. avgusta pa se je vršila enaka slovesnost pri podružnici Sv. Jurija. Lepa cerkvice sv. Jurija je bila že skoraj zapisana razsuđu, imela je že velike razpokline, a požrtvalni sosedje sv. Jurija — Legenčani so začeli zbirati za popravilo cerkvice in vrhu tega še za dva nova bronasta zvonca. Kakor en mož so sli vsi Legenčani za cerkvenim ključarjem Vivodom in so zbrali med seboj in med drugimi dobrotniki v šmartinski nadžupniji tako svoto, da stoji sedaj cerkev lepo prenovljena in da se iz stolpa oglašata dva nova, okoli 900 kg težka bronasta zvonova. Zanimivo je bilo opazovati, kako se je ves Legen pripravil na svoj praznik dne 5. avgusta, ko sta prišla nova zvonova. V četrtek že s začeli dvigati visoke mlaje, 20 so jih postavili od teh je osem po 28 metrov dolgih. Kakor mravljišče je izgledal prostor pred cerkvijo poln krepkih moških, ki so dvignili mlaje. Doma pa so dekleta pletle vence za slavoloke. Štirje slavoloki, eden lepši od drugega, so v nedeljo pozdravljali nova zvonca. V veličastnem sprevodu, katerega je otvorilo 6 orlov na konjih, spremljala je mladina šmartinske župnije nova zvonova. V sprevodu je bilo 6 Orlov na konjih, za njimi

je korakalo 11 Orlov, 18 naraščajnikov, 29 Orlic v kroju in 73 belooblečenih deklet, za njimi godba in okusno ovenčan voz z novima zvonoma. Za zvonoma so se peljali na treh vozih botri. Za njimi je šlo mnogo drugih ljudi. Pri prvem in zadnjem slavoloku so imele deklice lepe, v srce segajoče deklamacije o zvonovih. Nepregledne množice ljudi so čakale že pri podružnici sv. Jurija nestrpno na nova zvonova. Domači gospod dekan je ob asistenci starotrškega župnika in domačega gospoda kaplana blagoslovil nova zvonova. V lepih, v srca segajočih besedah je orisal starotrški gospod župnik pomen zvonov. Zvon žive kliče, mrtve obžaluje, strele loml. Po pridigi je daroval g. dekan slovesno sv. mašo ob asistenci gg. župnikov iz Starega trga in Pameč, med katero sta se že oglašala nova zvonova. — Pojta zvonova stoletja v čast božjo, v veselje vašim botrom in botricam, gospodom in gospem Vevod, Logar, Krenkar, Krakar in vsem drugim dobrotnikom, ki so za vaju veliko žrtvovali.

Zanimivosti iz Laškega. Shod SLS, ki je bil napovedan za nedeljo, dne 12. avgusta, se radi tehtnih ovir ni vršil, ampak je preložen na nedeljo, dne 2. septembra. Ta dan pride po prvem sv. opravilu k nam poročat g. narodni poslanec Kugovnik. — Predsednik naborne komisije je bil znani pukovnik Tošič iz Celja. Pri naborni komisiji je g. pukovnik izpraševal navzoče župane, kateri stranki da pripadajo oni in njihovi občinski odbori. Ko je zvedel, da so v laškem okraju skoro vse občine v rokah SLS, je bil užaljen. Je menda upal, da so župani in odborniki laškega okraja radikalni ali demokrati, pa se je zmotil. Mi smo mnenja, da g. Tošič ni pri naborni komisiji poklican za to, da bi v vojaško dostojanstveni suknji politiziral, ampak naj vrši samo svojo službo kot predsednik komisije in prav nič drugega. Nam je čisto vseeno, kateri stranki pripada g. Tošič, a tudi njemu naj bo postranska stvar naša strankarska pripadnost. Politikujoči oficirji so zlo za vsako vojsko in ravno o tem bi morala višja vojaška oblast dobro poučiti tudi g. pukovnika Tošiča, ki tudi pri Celjanih ni priljubljen.

Iz severne Amerike smo dobili odgovor na «Kmet. list» št. 36 od 27. junija, notica (Kozje): «Vprašam pisca, koliko sinov je on imel v službi svoje ljube domovine? Županova je dala štiri, da so se bojevali za svobodo in jaz mislim, da je s tem dokazala tudi toliko, kakor dotična oseba, katera je priobčila ta članek v «Kmet. listu.» Zatorej mislim, da županovo srce nima hrepenenja kam drugam, ker je storil svojo dolžnost gotovo bolje, kakor pritepljenec, kateri samo razobežja zastave in s tem hoče dokazati ljudem, koliko napravi za svobodo domovine. Pometaj najprej pred svojim pragom!

Javna varnost v južni Srbiji je daleč od tega, kar prikazuje in pripoveduje notranji minister. Hajdukovi in razbojnikov ni manj, temveč vedno več. Strumiški srez je poln hajdukov in špijonov. Neke uradnik finančne uprave je namreč organiziral in sestavil iz vseh oblastnih krogov celo špijonsko družbo, ki komite ali hajduke vedno pravočasno obvesti, če se proti njim kaj pripravlja. Razbojniki imajo ob taki pomoči seveda prav lahko in varno delo, špijoni pa dobijo od njih lep denar. Sedaj so nekaj špijonov sicer zaprli, a kaj to pomaga, ko so pa na njih mesto stopili drugi. — Javna varnost tudi silno trpi vsled agitacije za občinske volitve. Radikali in demokrati vsak po svoje pritiskajo na ljudstvo in tudi med seboj se preganjajo in pretepevajo.

Nesreča z zrakoplovi. V Novem Sadu je vojaška aeroplanska ali zrakoplovna postojanka, ki pa nima sreče. Veliko zrakoplovo se je že razbilo ter še več zrakoplovcem ali pilotov ubilo in težko ponesrečilo. Glavni vzrok teh nesreč leži pač v tem, da za to stroko nimamo pravih strokovnjakov ter da se brezbrizno nabavlja slab material, nerabni stroji, ki se prej ali slej razbijejo ter zahtevajo mnoge človeške žrtve. Tudi Francozi so nam obesili mnogo nerabnih letal. Zadnjič je pa prišla v N. Sadu tudi predrzna tatvina na dnevni red. Wranglovec, podpolkovnik Lojko, ki je bil sprejet v našo vojaško službo, je v družbi mehanika, tudi Rusa, z letalom odletel najbrž v Rusijo. Letalo je stalo poldrugi milijon dinarjev.

Prostov. gasilno društvu Ruše priredi v nedeljo, dne 19. avgusta veliko vrtno veselico z zelo obširnim sporedom na vrtu g. Novaka. Priprave so v polnem teku. Razun raznovrstnih zabav v «Pohorskem cirkusu» in gasilskem muzeju bode krasni nastop gasilcev «V gorečem ognju brez plamena», kakor tudi «Zelodec, ti si moje vse». Godba pekarskega gasilnega društva. Ob pol 4. uri sprejem gostov na kolodvoru Ruše. K obilni udeležbi vabi odbor.

V Trbegovcih pri Sv. Juriju ob Ščavnici se je pri blagosloavljanju prenovljene kapelice nabrala za dijaško kuhinjo v Mariboru znatna svota 1440 K, za katero se požrtvovalnim Trbegovčanom iskreno zahvaljujemo!

Za denar se vse dobi. Tudi «Nova veras». Vsi udeleženci katoliškega shoda kupite to knjižico v Ljubljani Nova, zelo poučna knjižica.

Naše prireditve.

Mladeniški tabor in okrožna prireditve v Slov. Bistrici, dne 12. avgusta se je veličastno izvršil. Ugodno vreme je pripomoglo, da je program tabora celotno uspel. Dež in oblačno nebo v noči pred prireditvijo so prirediteljem napravili veliko skrbi, a ko so Mariborčani, pomnoženi z odseki mariborskega okrožja, Sv. Lenarta, Sv. Benedikta, Hoč, Slivnice, St. Janža in Jarneine dospeli z zjutrajšnjim vlakom ob 7. uri v Slo. Bistrico, se je oblačno nebo razjasnilo in imeli smo pri-

jetno hladno solneno vreme. Bistričani so Orle gostojubno in nad vse prijazno sprejeli. Za Orli so začeli študije od vseh strani prihajati peš in na vozovih. Ob pol 10. uri se je vršila pod milim nebom na glavnem trgu služba božja. Sv. mašo je služil g. dekan Jožef Cerjak, pridigoval pa je gospod dr. Jerovek iz Maribora. V vznešenih besedah je opominjal mladino na delo za vero in podžigal ljubezen do cerkve. Po službi božji se je vršil fantovski tabor. Otvoril ga je v imenu SKSZ dr. Jeraja in predal vodstvo tabora gospodu Stabeju. Po vrsti so nastopali govorniki. Po pozdravljih g. dekana Cerjaka, predsednika domačega Orla gospoda Kosa in obč. svetnika gospoda Grila, je govoril dr. Capuder. Povdarjal je, da kat. mladina noče delati z bom bami in silo, temveč s silo katoliških načel. P. Pavel ki je za njim nastopil, je opisal z odločnimi besedami katoliško moštvo in pozval vse mladeniče, da se oklepejo Kristusa. Vsi nadaljni govorniki, ki so še nastopili, mladenič Napotnik iz Konjic, akademik Leskovar, mladenič iz Laporja, so povdarjali pomen mladeniške organizacije, ki doseže najvišji svoj sijaj v orlovstvu. Po zborovanju se je razvil sijajen spreved po mestu, na čelu konjeniki. Popoldne se je vršil telovadni nastop. Bilo je nekaj velikanskega opazovati strumne giblje Orlov, Orlic in obojega naraščaja. Vrhunec je doseglja telovadba v orodni telovadbi, kjer je orodna vrsta mariborskega okrožja proizvajala naravnost vratolomne vaje. Navzoče občinstvo, nad 1500 oseb, ni štedilo s priznanjem naši vrli mladini. Posebno je navdušil navzočo mladino g. Čampa, zastopnik OP s svojim globoko zamišljenim navduševalnim govorom. Po telovadbi se je razvila iskrena in neprisiljena zabava. Ko so udeleženci zvečer odhajali, so se le težko ločili od nad vse ljubeznivih in gostoljubnih Bistričanov.

Prva orlovska telovadna akademija v Kozjem dne 12. avgusta 1923 na vrtu restavracije Podlinšek je nad vse sijajno uspela. Sodelovali so poleg domačih mladih navdušenih Orlov, Orli in Orlice iz Pilštanja, Orli iz Podsrede, Orli iz Rimskih Toplic in tudi bratski odsek Rajhenburg je poslal svoje zastopstvo. Akademijo je otvoril orlovski pevski zbor z orlovske himno in tej je sledil obširen spored. Tajnik SLS v Kozjem g. Deželak je v vznešenih besedah pozdravil občinstvo. Burno pritrjevanje je pa sledilo jedernatemu programatičnemu govoru brata Ulage iz Rim. Toplic. Z živahnim odobravanjem so sledili gledalci telovadnim točkam na drogu in od prostih vaj so pa bile vaditeljske vaje na višku. Pa tudi Orlice in naraščajniki iz Pilštanja so želi priznanje in pohvalo. — Med posameznimi točkami je orlovski pevski zbor zapel več krasnih pesmic, s katerimi je naravnost vnel srca. — Kozje tako prekrasne prireditve se ni videlo. Mlademu kozjanskemu orlovskega odseku pa bo ta prvi nastop in prvi uspeh nova podbuda za nadaljno požrtvalno delo v duhu prelepe orlovske organizacije.

St. Lenart v Slov. gor. V nedeljo, dne 19. t. m. priredi tukajšnje kat. izobraževalno društvo v dvorani gostilne Arnaus pri Sv. Lenartu ob treh popoldne veselic s sledečim sporedom: 1. Vprizoritev žaloigre «Užitkanj». 2. Vprizoritev burke «Dva gluha». 3. Nastop Orlov s skupniškimi vajami. 4. Prosta zabava. Vsi prijatelji društva in Orlov prav iskreno vabljeno!

Dopisli.

Dodatek k zaglavju «Naši poslanci med ljudstvom».

St. Jurij ob Taboru, dne 7. avgusta. Zastopane so bile razna ene, vse župnije. Predsedoval je Avgust Manovi iz Braslovč. Poslanec Krajnc je poročal o delu in ljudi, a ne brezuspešni borbi, ki jo bje Jugoslovanski klub v Beogradu za avtonomijo. Po poročilu se je razvila živahna debata, v katero so posegli pridno skoro vsi skupniki. Obravnavalo se je dosedanje delo in kakšna naj bo v bodoče taktika Jugoslovanskega kluba. Po debati se je sklenila sledeča resolucija: Poslanec Jugoslovanskega kluba izrekamo popolno zaupnico in jih pozivamo, da vodijo tudi zanaprej neizprosno boj za avtonomijo Slovenije in za splošno dobrobit. Naj vzamejo takšno taktiko, kakor presodijo, da vodi sigurno in hitreje do cilja. Odločno protestiramo proti namodnjaškemu kuluku ter zahtevamo, da se v Sloveniji ne sme izvajati. Poslanec se je tudi naročilo, da naj storijo vse, da se povzdigne hmeljarstvo v Savinjski dolini. Hmeljarsko društvo v Žalcu se poziva, da se obrača na našega poslanca in ne na samostojnega, ter mu izrazi svoje želje ter zahteva, katerim bo on drage volje del na roko. Društvo mora biti nepristransko.

Gospodarstvo.

UPORABA SADJA IN ZELENJAVE.

V članku «Kmetijska dela v mesecu avgustu» smo že povedali, da uporaba sadja pri nas ni takšna, kakršna bi morala biti. Mnogi gospodarji svojega sadja ne uporabljajo tako, da bi imeli od njega čim več koristi. Kaj nam sicer pomaga še tako lepo in bogato obloženo sadno drevje, če sadja ne uporabimo v našo dobrobit, ampak ga predelamo edinole v več ali manj okusno alkoholno pijačo, ki se nam navsezadnje vsled nepazljivosti še pokvari. Mi pa potem gledamo, kako naše gospodinje kupujejo razne drage dodatke k jedilom, kakor marmelade, rozine in drugo, naši mlački pa grizejo rožičke, pomaranče in cukerečke, s čemer svojim nežnim želodcem vse prej škodujejo, nego koristijo. Koliko prikladnejši in zdravjejsi bi bili pač sadni izdelki v tej ali oni obliki, če bi jih nudili našim malim kri-

čajem. Pa tudi nam starejšim bi dišali prav dobro, saj sadje priporočajo celo zdravniki kot najbolj dietično živilo, ki še, bodisi sveže ali posušeno, nikomur ni škodovalo. Zato ga uživajo bolniki in tudi takšni ljudje, ki so si z alkoholnimi pijačami ali s premočno in pokvarjeno hrano pokvarili želodec.

Namen nastopnih vrstic je, pridobiti kmete-sadje-rejce za pametno sadno uporabo ter jih obenem seznaniti z najenostavnejšimi in praktičnimi metodami konserviranja sadja in povrtnine, kajti če hočemo te pridelke s pridom uporabljati, jih moramo konservirati. Sadeže konservirati pomeni torej, varovati jih pred pokvarjenjem s tem, da jih spravimo v takšno stanje in obliko, v kateri jih je mogoče tudi za dalje časa ohraniti.

Pokvarjenje sadja in zelenjave povzročajo majhne glivice ali bakterije, ki se naselijo na te stvari ter jih razkrojijo pod vplivom vlage in toplote. S sušenjem pa jih odvezamo toliko vlage, da je razvoj škodljivih glivic nemogoč. Istotako s segrevanjem ali vkuhavanjem preprečimo uničevalno delo glivic in raznih bakterij, ker jih z močno toplino pri 100 stop. C pokončamo. Večkrat pa devamo kake stvari tudi na led ali jih vlagamo v hladilnice, da ostanejo zdrave. Tu mrzlota ovira razvoj glivic.

Uporaba sadja se začneja s pridom že tedaj, ko začno odpadati prvi nezreli in črvi jabolčni sadeži. — Tašen trebež služi za narejanje sadnega kisa ali octa. V to svrhu ga je očistiti od vsakršne nesnage, narezati na drobne krahle ter vložiti v lesene ali druge posode. Tako vloženo sadje je zaliti z vodo in postaviti na topel prostor, kjer se že po preteku nekaj dni začne kisati.

Ko pa sadje dozoreva, kar spoznamo po tem, da v večjih množinah odpada ter je zadobilo dotični sorti značilno barvo, tedaj je mogoče začeti z napravno sadnih zdrizov, sadnih mezg ali marmelad, sadnih kompotov, brezalkoholnih sadnih sokov, sadnih sirov in naposed v štadiju užitne zrelosti s sušenjem.

Sušenje sadja je bilo nekdanj po vaseh dosti bolj razširjeno, nego je dandanes. To nam pričajo tuintam se nahajajoči ostanki nekdanjih takozvanih bikov ali pečnic, ki so služili obenem tudi za sušenje lanu.

Sušenje je najcenejši način konserviranja, ki je mogoče v vsakem tudi najmanjšem gospodinjstvu. Skrbne gospodinje izrabijo toploto ob času peke kruha ali pogaj; pa tudi na samem solncu posušijo mnogo sadja.

Za hitrejše sušenje so večje ali manjše sušilnice zelo na mestu. Dobro bi bilo, da bi več gospodarjev skupaj, recimo posestniki ene vasi, naročili sušilnico primerne velikosti. Na srednji kmetijski šol v Mariboru vpeljujejo takimenovano dr. Stojkovičovo sušilnico, ki ima to prednost, da se s pomočjo vijugastih kanalov in pločevinastih cevi prav dobro izrablja kurivo.

Za sušenje namenjeno sadje mora biti popolnoma zrelo, jabolka in hruške ne premehke. Črešnje, češnje in slive pa so najboljše takrat, ko so začele grbančiti lupijo, izpahnejo peščice in razrežejo sadje v krahle ali režnje ter izrežemo peščiče, da dobimo lepši in okusnejši sadni izdelek. Dobe se tudi stroji, ki obenem lupijo, izpahnejo peščiče in razrežejo sadje o krahle ali majhne obročke. Hruške se na peči ali na solncu kaj nerade sušijo; zato jih je neposredno pred sušenjem pariti v sopari tako dolgo, da postanejo mehke. Za takšno parjenje nam služi najboljše parni kotliček. Ako pa tega nimamo, pa navadni kotel, v katerega postavimo trinog in na njo jerbašček s hruškami. Na dno nalijemo toliko vode, da krop ne doseže sadja. Pokrov ovijemo s cunjami, da para ne odhaja. Ako hočemo, da obdrži sadje svojo barvo, ga položimo pred sušenjem v slano vodo. Ena žlica soli zadostuje na 1 liter vode.

Na približno enak način kakor sadje sušimo tudi sočivje in zelenjavo. Tudi tega polagamo pred sušenjem v slano vodo. Če hočemo hitro sušiti in dobiti okusnejši izdelek, moramo sočivje poprej pariti tako dolgo, da je mogoče posamezne komade pretakniti s slannato biljo. Sušenje se priporoča pri fižolu in grahu, poreju in paradiznicah.

Sadni zdris ali želé dobimo, ako neprezrelo sadje z nekoliko vode samo toliko časa kuhamo, da iztisnemo iz njega sok. Poslajšan sok kuhamo nato še toliko časa, da se s pomočjo pektinovitih snovi, ki se nahajajo le v trdem sadju (največ v kutinah), strne in postane vlečljivo. Pri vkuhavanju je paziti na to, da ne zamudimo trenutka strjenja, kajti po dolgem kuhanju postane zdris zopet redka tekočina. O tem se prepričamo, ako med kuhanjem večkrat vlijemo par kapljic na mrzel krožnik ter pogledamo, ali se tekočina strdi ali ne. Če se napravi čez kapljico tanka kožica, je čas, da se posoda potegne od ognja. Vroča tekočina se zlije v primerne posode in ko se je ohladila, postane žolčasta. Posode zavežemo s pergamentnim papirjem, katerega smo poprej pomočili v čisti špirit. Da dosežemo pri patentovanih konservnih steklenicah neprodušno zaprtje, jih steriliziramo, to je, segrevamo 10—15 minut pri 80—90 stop. C.

Sadni kompot se razločuje od mezge ali marmelade po tem, da za kompot vkuhamo celo ali razkosano sadje z dodatkom malo vode in sladkorja, med tem ko so pa mezge sparjeni, skozi sito pretlačeni in nato s primernim kuhanjem zgoščeni sadni izdelki. Mezge iz marelic, breskev in češpelj so najokusnejše in osobito za pripravljanje omelet najprikladnejše.

Sadni sir se pripravlja iz sadnih vrst, ki vsebujejo precej pektinovitih snovi, kakor iz kutin, češpelj in jabolč. Najprej se priredi mezga, katero kuhamo potem tako dolgo, dokler v kepah ne odpada od kuhače. Nato jo damo v primerne oblike ali modla, da se sir nekoliko osuši. Tako osušeni sir zvrnemo na papir potrošen s sladkorjem. Ko je dovolj posušen, ga zavijemo v bel papir in shranimo v škatljah ali lončenih posodah.

Sadni sir se v primeru z drugimi mehкими izdelki najbolje drži.

Sadni sok brez alkohola napravimo, ako sok zrelega sadja s pomočjo pare izlužimo, stisnemo, steriliziramo in v neprodušne steklenice nalijemo. Koliko je pridevati sladkorja, je okus vsakega posameznika. Sadni sok je shraniti na hladnem prostoru, da se ne pokvari.

Sočivje in zelenjavo konserviramo najenostavnejše z vlaganjem v kis, kateri način je zlasti pri kumarah povsod v navadi. V to svrhu vzamemo male, sveže kumare brez poškodb, jih dobro osolimo in po preteku 12 ur vložimo v lonce ali druge posode. Vmes denemo nekoliko popra, zelene paprike, višnjevega listja in janeža. Nato jih zalijemo z vinskimi kisom ali zelo dobrim sadnim kisom. Čez osem dni kis odlijemo, prekuhamo in pene posnamemo. Ohlajen kis nalijemo zopet na kumare, zavežemo posode s pergamentnim papirjem in jih hranimo na suhem, hladnem prostoru.

Slično kakor kumare, konserviramo tudi fižol v stročju. Za to je pripraven fižol z manj razvitimi zrnjem, ki nima še nobenih niti. Ko smo ga očistili, ga kuhamo 5 minut v slani vodi. Nato fižol stresemo v rešeto, da se odcedi in presipljemo v skledo ter polijemo z vrelim kisom. Prihodnji dan ga vlagamo v steklenice in zalijemo s kisom. Med stročje denemo nekoliko popra in lavorjevega listja. Da se fižol ne pokvari, nalijemo na vrh nekoliko namiznega olja, ki zabranjuje pristop zraka. Steklenice zavežemo s pergamentnim papirjem in hranimo na primerem kraju.

Kako je pripravljati kislo zelje in kislo repo, pa tukaj ne bom navajal, ker so v teh poslih naše gospodinje povečini že dovolj izkušene.

Navedeni načini konserviranja so najprostejši in povsod najlažje izvedljivi. Zeleti bi bilo samo to, da pametna uporaba sadja, sočivja in zelenjave prodre v slednjo hišo. S tem se bomo obvarovali pred izgubami, ki bi sicer nastale včasih vsled preobilice teh za prehrano človeštva prekoristnih sadežev ter izognili nakupovanju dragih, toda manj vrednih surogatov.

Kdor želi natančnejše razprave o tem predmetu, ali se hoče baviti s konserviranjem v večjem obsegu, naj naroči knjigo «Konserviranje sadja in vsakovrstnih povrtnin za domačo uporabo», ki jo je spisal g. Josip Zupanc, okrajni ekonom v Ptujju. Dobi se pri njem, ali pa v tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Vekoslav Štampar.

NASIM DEKLETOM-VRTNARICAM.

Največji ponos vsakega slovensko-kmetkega dekleta so: vrt, greda in okna. In zakaj? Radi cvetic, ki jih gojijo ter negujejo slovenska dekleta v svojih vrtovih, na gredah in v cvetličnih lončkih na oknih. Ponos na cvetlice, na nežno grlo in na milo slovensko pesem je nekaj res hvalevrednega pri naši kmetijski ženski mladosti. Naša vrla, za vse dobro vneto kmetijska dekleta so bile doslej tudi glavna opora in ponos naše stranke. Osobito naše časopisje se ima edinole zahvaliti vstrajni in požrtvovalni agitaciji naših kmetijskih deklet, da je prodrlo in se razširilo po vseh vaseh ter hišah Slovenske Stajerske. Radi neumornega dela naše dekliške mladine za razširjenje našega tiska se bi rad «Slov. Gospodar» našim dekletom tudi hvaležnega izkazal. In v čem bode v prihodnje obstojala ta hvaležnost? V zbujanju ter podžiganju glavnega dekliškega ponosa, v strokovnem poduku: kako gojiti in negovati cvetlice na vrtu, gredi in v lončkih na oknih. Začeli bomo v prihodnji številki v opisovanjem najlepše, najbolj prijetno duhteče in najbolj razširjene vrtno rože — vrtnice. Bavili se bomo z njo od izkopavanja ter saditve divjaka do njenega bajno lepega cvetja in do pozimske ohranitve vrtnice pred mrazom. Res je, da je marsikatero kmetijsko deklet prav dobro poučeno glede gojenja vrtnic, a naš namen s opisovanjem umetnega gojenja vrtnic bi naj bil ta, da bi si vsako deklet znalo z malim trudom vzgojiti raznobarvne in najlepše vrtnice s čim najmanjšim trudom, a v tako bunjih barvah in prijetnem vonju, da bodo ponos, kras in veselje vsakega kmetkega vrta. Kakor hitro pa bomo končali s temeljitim poukom glede gojenja vrtnic, pa se bomo lotili nageljčka in za tem še vseh drugih cvetic, ki rastejo, uspevajo in so udomačene po naših kmetijskih vrtovih.

Dekleta pa bodo vprašala: Kdo neki vam bom za vsako številko preskrbel take spise, ker ste do sedaj pisali samo o vinski trti, gnoju, živini itd., a niti enkrat ne o vrtnih cvetlicah. Ravno glede tega pomisleka ste lahko dekleta čisto brez skrbi. Kakor znano, je bilo doslej videti najlepše in glede kakovosti najpristnejše cvetlice po samostanskih vrtovih, gredah, oknih in altarjih. Samostanski vrtnarji so glede res strokovnega gojenja cvetic pri nas na Slovenskem najboljši strokovnjaki. In ravno staropreiskušnega samostanskega vrtnarja si je «Slov. Gospodar» že naprosil, da bo skozi leta za vsako številko napisal nekaj o sajenju, rasti, gojenju in ohranitvi onih cvetic, katere pozna in jih ljubi srce slovensko-kmetkega dekleta. Ta samostanski vrtnar je tudi radevolje objubil, da bo potem «Gospodarja» odgovarjal na vsa vprašanja deklet-vrtnaric glede gojenja, negovanja in boleznih te ali one vrtnice cvetlice. Vsa tozadnja vprašanja bomo vsak teden poslali našemu vrtnarskemu večaku, on bo odgovoril in odgovor bomo potem vsem v pouk objavili v «Gospodarju».

Sedaj goji, okopava ter zaliva takozvani dekliški vrtec «Naš dom». Na tem dekliškem vrtcu pa poganjajo same cvetke umstvene in srčne izobrazbe, «Gospodarjeva» dekliški vrtec pa se bo pečal v prihodnje s strokovnjaškim gojenjem resničnih cvetic. Upamo in pričakujemo, da bo «Gospodarjeva» dekliški vrtec vzbudil pri